

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nepriljubljena pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-,-, za četrt leta Din 15-,-, za pol leta Din 30-,-; za inozemstvo Din 7-,- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopis se ne vrača

Preizkušnja.

Volitve pomenijo vselej preizkušnjo zrelosti in sposobnosti volivcev. Zlasti velja to glede delavstva. Zakaj delavec, ki je v človeški družbi vedno zadnji, vedno najbolj zapostavljen, je tudi najbolj nagnjen k raznim nezrelim in nepremišljenim poizkusom, ki ne vodijo nikdar do cilja in ki mu nikdar ne prinesejo zaželenih koristi.

V današnjih bednih razmerah pa je ta preizkušnja našega delavstva še hujša. Zakaj danes dosegajo delavske razmere že najnižjo, najbednejšo stopnjo, ki jo je delavstvo v kulturnih razmerah kdaj zavzemalo. Kaj čuda, če se delavec danes vda raznim nezrelim in nepremišljenim mislim in načrtom, ki mu v resnici samo škodijo in njegov položaj še poslabšajo. Človek, ki ima zdrave ude in voljo do dela, pa ne zasluži niti toliko, da bi mogel kar najbolj skromno preživeti sebe in svojo družino, ali pa celo sploh ne najde prilike za delo in zaslužek, izgubi le prerad ravnotežje in zablodi v stran, kjer ga čaka le še večja nesreča in poguba.

Tako je in tega ne more spraviti s sveta nobeno jadikovanje nad politično nesposobnostjo in nezrelostjo ljudi. Naša dolžnost pa je, da poskušamo ljudem odpreti oči, da jih pravočasno opozorimo, kaj jim je v korist in kaj v škodo.

Politični nasprotniki SLS vseh vrst se trudijo na najrazličnejše načine, kako bi delavstvo odvrnili od nje, kako bi ji ob teh volitvah odtrgali kar največ delavskih glasov. Nasprotnik je pač nasprotnik in zato se takemu ravnanju prav za prav niti čuditi ne moremo.

Mi pa mislimo, da je med delavstvom vendar še dovolj treznih in premišljenih mož, ki bodo znali tudi svoje tovariše pravočasno odvrniti od tega, da bi šli voliti n. pr. samostojno demokratsko stranko, ki je ob vsaki priliki pokazala svoje sovraštvo do delavstva. Naj spomnimo samo na dobo znanega orjunaškega divjanja po Sloveniji in zlasti še v Trbovljah. Saj nosijo sledove teh ljubeznivosti napram delavstvu nekateri še danes na svojih udih, tako da nam o teh stvareh pač ni treba podrobneje govoriti.

Ročni davek je uvedla samostojna demokratska stranka in na finančnem zakonu o proračunskih dvanajstlinah za čas od 1. aprila do 1. junija 1925, ko je bil ta davek prvič uveden, stoji tudi podpis vodje samostojnih demokratov ministra dr. Žerjave. Če ti ljudje sedaj kričijo nad nas, ki smo dosegli pri tem davku vsaj nekaj olajšav, zakaj nismo tega davka odpravili, so podobni človeku, ki je v noči zažgal kozolec, potem pa gre in norčavo zmerja gasilce, zakaj niso ognja pogasili in kozolec rešili. Lahko bi govorili še o znanem pravilniku za Bratovske skladišnice, o centralistični delavski zakonodaji pri nas, ki so jih uveljavili samost. demokratje in ki tepe danes naše delavstvo itd.

Raznim soc. skupinam, ki se ob teh volitvah potegujejo za delavske glasove, ne odrekamo vsaj na splošno ne, da želijo pomagati delavstvu; če tudi bi lahko navedli dovolj slučajev, ki kažejo njihovo ljubezen do delavstva v precej čudni luči. Toda politiki ne gre samo za dobro voljo, marveč je ravno tako važno, da tisti, ki hoče, tudi more kaj storiti v prid delavstvu.

Nato pa moramo in bomo v naši državi še dolgo, morali odgovarjati, da razne soc. in komunistične skupine in stranke v državni politiki pač ne morejo za delavstvo nič storiti.

Kaj pomaga eden ali dvoje poslancev, ki bi jih v najboljšem slučaju soc. delavstvo moglo izvoliti v državni parlament. Ko pa teh ljudi ne bo nihče vprašal za njihovo mnenje, ko v parlamentu, tam, kjer se res kaj da vplivati, to je v

raznih odsekih, sploh nikdar niti do besede ne bodo prišli. Za to pa so današnji časi pač prerresni, da bi se moglo naše delavstvo zadovoljiti samo s kakšnim radikalnim govorom, ki ga bo njihov zastopnik govoril v proračunski razpravi pred praznimi klopmi skozi okno, da bi se potem mogel hvaliti, kako možato je nastopil za delavske koristi.

Mi dobro vemo, da vsi delavci ne bodo nikdar naši somišljeniki in naši pristaši. Odkrito povedano, vseh si ne bi želeli med nas, kakor bi se n. pr. lepo zahvalili, če bi hoteli vsi sam. demokratje prestopiti k nam. En del delavstva bo ostal vedno v soc. demokratskih in komunističnih vrstah. In tistih, ki v resnici spadajo tja, niti ne vabimo, da bi kdaj k nam pristopili.

Drugače pa je, kadar gre za to, kako bo delavstvo najbolj plodonosno izrabilo pravice, ki mu jih daje volivni zakon. Mnenja smo, da nimamo pri nas splošne enake volivne pravice zato, da bi delavci ob volitvah samo štel svoje glasove, v parlamentu pa ostajali brez primerne zastopstva. Tu mislimo, da je vendar le edino modro, ako delavstvo, tudi tisto, ki sicer ne spada v naše vrste, naloži ob volitvah svoj politični položaj tam, kjer se mu bo najbolj obrestoval. To pa je danes edinole v SLS in v njeni parlamentarni delegaciji. Zakaj tu bo tudi v bodočem parlamentu zbrana skoro vsa politična moč slov. naroda in po njej, edino po njej bo tudi naše delavstvo moglo priti do svojih pravic. Če more kdo našemu delavstvu pomagati, kolikor se v danih razmerah sploh pomagati da, potem bo od slovenskih strank mogla to pač le SLS in njen parlamentarni klub. To je tako jasno, da nam tega pač ni treba še dokazovati. Zato bo delavec, ki noče kar slepo zavreči svojih političnih pravic, pa naj si bo sicer komunist ali soc. demokrat, volil SLS.

Vprašanje je samo še, ali ima Slov. ljudska stranka tudi voljo pomagati delavstvu. Mislimo, da nam tega ni treba posebe dokazovati. Delo naših poslancev vsa leta v belgajskem parlamentu pričča menda dovolj jasno, da je imelo delavstvo v našem parlamentu ravno v Jugoslov. klubu vedno najmočnejšo oporo in najjačjšega zagovornika. Poslanci SLS niso zamudili nikdar nobene prilike, da ne bi zastavili ves svoj vpliv v obrambo delavstva. In to ne samo morda tistih par poslancev v klubu, ki veljajo kot nekaki delavski zastopniki, marveč je v teh stvareh nastopal v obrambo ves Jugoslovanski klub. Da pa zaleže 20 poslancev neprimerno več kot eden, dva ali morda trije samo delavski poslanci, to je pa menda tudi očitno.

Nič manj ko v opoziciji pa so se zastopniki SLS v parlamentu zavzemali za delavske interese zlasti takrat, ko je bil Jug. klub v vladi. Pri zadnjem vstopu v vlado se je Jug. klub kakor znano potegoval naravnost zato, da je dobil v svoje roke ministrstvo za soc. politiko, ki ga je poveril poslancu dr. Gosarju. Tako je dobilo slovensko delavstvo neposreden vpliv na to ministrstvo, ki je v prvi vrsti njemu namenjeno, kar bi se najbrž še dolgo ne zgodilo, če ne bi delavstvo volilo svojih zastopnikov v okviru SLS.

Za časa ministrovanja dr. Gosarja se je v ministrstvu za soc. politiko začelo novo intenzivno delo ter so se tu v najkrajšem času pripravili in deloma tudi izvedli številni po večini prav dalekosežni ukrepi in načrti v prilog delavstva. To so v tistem času priznavali tudi nam nasprotni delavski listi. Toda o tem ob drugi priliki.

Za danes naj rečemo samo še to: če si delavstvo želi, da ga bo SLS in njena parlamentarna delegacija v novem parlamentu odločno in izrazito zastopala ter

branila njegove interese, potem je pač naravni zaključek ta, da se mora ob sedanjih državnozborskih volitvah zbrati v skrinjicah SLS velika večina delavskih krogov. Zakaj tudi v političnem življenju velja »daj, da ti dam,« »daj mi svoj glas, da te bom zastopal in branil.« Voliti nasprotnika, potem pa zahtevati od SLS in njenih poslancev, naj te zastopajo in branijo, more le naivnež. Taki pa naši delavci po večini niso in zato smo prepričani, da bodo preizkušnjo teh volitev dobro prestali in bo zmaga SLS med delavstvom to pot večja kot kdaj poprej.

Političen pregled.

Spor med Ljuba Davidovičem in Vojo Marinkovičem postaja vedno ostrejši in pomembnejši. Davidovič, ki zastopa strujo demokratske stranke, ki ni zastopana v demokratski vladi, grmi na shodi proti vladi, Voja Marinković, ki je vodja struje demokratov, ki so zastopani v vladi, pa se je Davidoviču postavil po robu, češ da ne gre, da bi kaka stranka nastopala tako, kakor nastopa sedaj demokratska stranka, namreč da bi imela svoje člane v vladi, njen vodja pa bi bil v opoziciji. Ker kljub pogajanjem med Davidovičem in Marinkovičem ni prišlo do sporazuma in ni upanja, da bi se to zgodilo, se bo stranka najbrže cepila v Davidovičevo in Marinkovičevo skupino. Marinković bo ostal v vladi, Davidovič pa bo šel v opozicijo.

Po svetu.

V avstrijskem parlamentu so se vršile v torek in sredo razprave o krvavih dogodkih na Dunaju. Opaziti je, da so nastopali socialni demokrati precej umerjeno, ker so pri zadnjih dogodkih uvideli precejšnjo nemoč svojih organizacij, v katerih niso mogli vpostaviti primerne discipline. Vlada dr. Seipla stoji zaenkrat trdno in se soc. demokratom ni posrečilo omajati njenega stališča, ker so vse desničarske stranke v tem resnem trenutku podprle vlado.

O princu Karlu, romunskemu se zadnji čas zopet mnogo piše, ker smatrajo, da ni še opustil misli, da čez čas postavi zahtevo po romunski kraljevi kroni. Sedaj je v Parizu. Vsi njegovi pristaši pa izjavljajo, da zaenkrat ne misli pričeti nikakega gibanja.

Iz oblastnih skupščin.

Pretekli teden sta zasedali obe oblastni skupščini v Ljubljani in v Mariboru. Ljubljanska oblastna skupščina je obravnavala pravilnik oblastnega denarnega zavoda Kranjske hranilnice, ki jo je oblastni odbor prevzel. Prevzem tega denarnega zavoda po ljubljanski oblasti gotovo ni tako majhnega pomena, kakor so to hoteli dokazati tisti, ki so temu že od prvega početka povsem neutemeljeno nasprotovali. Eno je jasno, da mora imeti ljubljanska oblast za načrte, kako pomagati delavcu in kmetu iz današnje prekernega položaja neko finančno ozadje, iz katerega se bodo lahko črpala vsa potrebna sredstva za povzdigo vsesplošnega blagostanja.

Kakor je s tem vsaj deloma omogočen napredek vseh pod ljubljansko oblast spadajočih krajev in prebivalstva, tako je posebno s prevzemom in vpostavitvijo elektrarne v Zagradcu podana možnost napredka zlasti višnjegorskemu in litijskemu okraju in celi Dolenjski. Ako se bo v ljubljanski oblasti s takim delom nadaljevalo, lahko upamo, da bo docela nadomestila nekdanji deželni odbor.

Ker je bil proračun mariborske oblastne skupščine od finančnega ministra odklonjen, se je moral sestaviti nov proračun, ki je prišel pretekli teden v

razpravo. Iz proračuna je razvidno, da je mariborska oblast finančno dosti močnejša kot ljubljanska in da ji bo delo za zboljšanje gospodarskega položaja vseh slojev mnogo bolj olajšano kot je to v ljubljanski oblasti.

Da v obeh oblastnih skupščinah ni manjkalo poklicnih kritikov je samoobsebi razumljivo.

Nevarnost kartelov.

Na svetovni gospodarski konferenci v Ženevi se je med drugim obravnavalo tudi vprašanje kartelov. Izhodišče gospodarske krize v Evropi je v tem, ker se je po vojni porazdelil svetovni trg enakomerno med vse producente, dočim je imela pred vojno Evropa večino trgov v svojih rokah. Poleg tega so se producenti, ki so stopili v konkurenco z Evropo, modernizirali, dočim je ostala Evropa še pri starem producijskem sistemu.

Evropo ne bodo rešile razne gospodarske konference, če ne bo pridobila zopet starih in novih odjemalcev. Najboljše sredstvo za to bi bilo, da bi se cene raznim predmetom v toliko znižale, da bi bili dostopni širšim slojem.

Tudi industrija se tega zaveda in išče izhoda. Zato je imela gospodarska konferenca v vidiku razvoj in obvezno organizacijo kartelov. Nekateri istovetijo karteliziranje z racionaliziranjem (poenostavljenje produkcije in s tem znižanje producijskih stroškov). Racionalizacija pomeni pa lahko tudi določitev, koliko smejo producirati istovrstna podjetja. Torej kartel je še nedoločen. Vsekakor je pa jasen njegov cilj: Zatrei individualno (osebno) odločanje v produkciji ter se podvreči koristim tistih, ki so združeni v kartelih.

Ali so karteli v resnici one institucije, ki naj odpomorejo gospodarski krizi?

Namen kartelov je, da se konkurenca popolnoma zabrani. In ravno v tem tiči velika nevarnost. Karteli ne bodo služili znižanju cen posameznih produktov, ampak bodo diktirali odjemalcem cene. Dosledna izvedba kartelizacije pomeni torej stalen gospodarski boj.

Če kdo trdi, da služi kartelski sistem, odnosno ustvaritev večjih gospodarskih enot znižanju producijskih stroškov, se moti. Privrženci te ideje se radi sklicujejo na Ameriko. Toda to ni resnica. Za dokaz naj služi ta-le zgled. Dokler se ni združila v Ameriki jeklena industrija v kartel, je bilo ameriško jeklo najcenejše na svetu. Po združitvi v eno gospodarsko enoto so pa potisnile Združene države na svetovnem trgu z ozirom na cene jekla na peto mesto. Zakaj? Osnovateljem jeklenega trsta ni bilo na srečo znižanje producijskih stroškov in s tem znižanje cen, ampak so hoteli ustvariti svetovni monopol. In monopol v večjem ali manjšem obsegu lebdi pred očmi vsakemu osnovatelju takozvanih večjih gospodarskih edinic. Da vspevajo danes velika ameriška podjetja, je pa vzrok popolnoma drugod. Amerika je postavila svoje prebivalstvo v tako krepak gospodarski položaj, da more samo konsumirati velik del producijskih izvodov, ki jih ustvarjajo ameriška podjetja.

Karteli pa bodo ustvarjali tudi vedno večja socialna nasprotja. Proti kartelom bo moralo postaviti delavstvo enotno organizirano moč. Da bi zlomili delodajalci to moč, bodo skušali osnovati v državah režime trdih rok, s pomočjo katerih naj bi zatrli delavske organizacije. So znaki tudi pri nas, da hočejo podjetniki popolnoma nemoteno gospodovati nad delavci. To hotenje se bo vedno večal. Najvažnejša naloga delavskih organizacij je, da se prepreči ta nakana.

Jugoslovanska strokovna zveza.

IZ GLAVNEGA TAJNIŠTVA.

Prihodnje dni bodo prejele vse organizacije okrožnico, ki se bo nanašala na reorganizacijo JSZ. Okrožnici bodo priložena nova pravila za naše skupine, ki jih je sestavilo načelstvo JSZ z ozirom na razne predloge skupin k prvotnemu predlogu načelstva o reorganizaciji JSZ. Ta nova pravila naj upoštevajo skupine in zveze na svojih letošnjih občnih zborih. Končno veljavno bo sklepal o reorganizaciji skupin, zvez in centrale občni zbor JSZ, ki se bo vršil 18. septembra v Ljubljani.

Še letos v jeseni se bodo po vseh večjih krajih izvršili organizatorični tečaji za odbornike in zaupnike, tako, da bo z novim letom lahko v smislu novih pravil in poslovnika Jugoslovanska strokovna zveza uspešno poslovala, ker dobijo strokovne zveze s strokovnimi odbori važnejši in prožnejši delokrog, centrala pa več inicijative in sredstev za delo in boj.

Zveza tovarniškega delavstva.

Vrhnika. Po daljšem presledku se zopet oglasimo vrhniški delavci s kratkim poročilom o naših delavskih težavah in krivicah, ki se nam gode. V soboto 16. t. m. je bil v Karl Pollakov tovarni usnja odpuščen strojarski pomočnik Andrej Zalar, oče osmih otrok, katerih najstarejši ima 15 let najmlajši par mesecev. Zadeva, radi katere je bil Zalar odslovljen, je naravnost smešno malenkostna. V izdelovalnem oddelku je neki delavec po nepazljivosti razbil malo šipo v tovarniškem oknu. Ko je prišel obratovodja, vpraša po krivcu. Ko se mu prizadeti javi, mu obratovodja odgovori, da bo moral plačati 10 Din. Andrej Zalar, ki je delal poleg, se oglasi, rekoč: to je preveč, vsaj ne stane toliko. Obratovodja je nato Zalarju odpovedal službo. 16. t. m. je potekel rok odpovedi in je bil Zalar za stalno odslovljen. Delavci, sodite sami, ali je to pravilno ali ni. Pa tudi drugače se delavcem v imenovani tovarni odtegujejo udobnosti, ki so jih v prejšnjih časih imeli, tako n. pr. so delavci dobili vsako leto en par čevljev, sedaj so to odpravili. Družinske doklade so tudi letos ukinili. — V Kotnikovi opekarni v Verdu se je smrtno ponesrečil 12. julija 19 letni Franc Pašeta iz Mirk. Pašeta je pripravljaj, da bi transmissijski jermen, ki se je pretrgal, sešil. Pri tem se mu je zapela obleka za klin pri jermenici, privilo ga je k osi ter ga vrtilo, da je udarjal z glavo in nogami ob zid, dokler ga ni strahovito razmesarilo. Ponesrečeni je bil priden in varčen fant ter edini sin že priletnega očeta. — Svoj čas so obrtni nadzorniki od časa do časa vsaj površno pregledali varnostne in higijenske naprave, sedaj se vsega tega več ne vidi. Opozarjamo merodajne faktorje, naj se vendar nekoliko zganejo in pregledajo, kako se uveljavljajo varnostni in higijenski predpisi. Geslo: delaj, plačaj in molči, se je preživelo. Delavci se zavedamo svojih dolžnosti, pa tudi pravice, četudi nam jih gotovi mogotci ne priznajo. Delavstvo pa naj se zaveda, da je edina rešitev v organizaciji.

Dob pri Domžalah. Komaj smo se organizirali delavci v tovarni Bonač na Količevem, so se pričele takoj gibati sile, ki so nasprotne organizaciji. Tovariški predsednik Majhenič je bil takoj odpuščen. Istotako še tri tovarišice brez vsakega povoda. Reklo se jim je, da ni dela v tovarni. To pa ne drži. Kajti na njihovo mesto so bile poklicane tri druge tovarišice iz drugih oddelkov, dočim se je v teh oddelkih podaljšal delovni čas na 11 ur dnevno. Mi vemo, da se je vse to zgodilo edino vsled tega, ker smo izprevideli, da moramo iti v organizacijo, če hočemo priti do svojih pravic. Zaradi nastopa proti našemu predsedniku in proti našim tovarišicam je nastalo med delavstvom veliko ogroženje. Dne 24. t. m. smo sklicali sestanek, na katerem je poročal tovariš zvezni predsednik iz Ljubljane. Odkril nam je vzrok takemu postopanju od strani tovarne. Naša organizacija je v tovarni tako močna, da ne bo mogel iti preko nje nihče. Delavstvo bo teror zmagalo, toda ostati mora zvesto svoji organizaciji in vzajemno. In naše geslo je: vsi za enega, eden za vse in vsi do zadnjega v organizaciji.

Celje. V nedeljo, dne 24. t. m., se je vršil v Celju redni letni občni zbor skupine JSZ. Obisk je bil razmeroma do-

ber. Občni zbor, ki ga je vodil tov. Krajnc Ludvik, je intenzivno razpravljaj o delavskih razmerah v Celju kakor tudi o položaju organizacije. Storili so se važni sklepi, katere izvršiti ima novi odbor in zaupniški zbor. Glavni tajnik Gajšek je v daljšem govoru orisal težak položaj in borbo delavstva za svoj obstoj. Pokazal je, da je edina uspešna pot k boljšim razmeram odločna in dosledna borba v strokovni organizaciji. Občni zbor je sprejel nova pravila v smislu reorganizacije JSZ. Soglasno je bil izvoljen naslednji novi odbor: predsednik: Krajnc Ludvik, podpreds. Kos Florjan, tajnik Morn Alojz, blagajnik Drobne Franc. Odborniki: Košič Blaž, Grifič Amalija, Herman Lenard, Znidar Franc. Za upokojence: Govedič Gregor in Levec Mihael. Nadzorstvo: Koren Blaž in Erjavec Albin. Občni zbor je postavil nove temelje za bodoči uspešnejši razvoj naše strok. organizacije v Celju.

Strokovna zveza rudarjev.

Vabilo na 5. redni občni zbor »Strokovne zveze rudarjev«, ki se bo vršil v nedeljo, dne 7. avgusta 1927 ob 8 zjutraj v dvoranu Zadružnega doma v Zagorju ob Savi s sledečim dnevnim redom: 1. Zapisnik zadnjega občnega zbora; 2. poročila odbornikov in nadzorstva; 3. odobritev računskega zaključka za l. 1926-27; 4. sprememba pravil podružnic in reorganizacije zveze; 5. volitev novega odbora in nadzorstva; 6. slučajnosti. Vse skupine Strokovne zveze rudarjev vabimo, da sigurno pošljejo na občni zbor svoje zastopnike, ker bo občni zbor važen za nadaljni uspešni razvoj naše rudarske organizacije. — Odbor.

Iz Hrastnika. Kar se dogaja pri nas z delavci, je več ko nasilje. Brezsrčno ravnanje predpostavljenih presega že vse meje. Prišli smo tako daleč, da kurimo v naši kurilnici parne kotle s takozvanim nasipnim kopom (stircem). Če pa kurjaču vsled slabega kuriva zmanjka pare, mu grozijo z občutno denarno globo in z redukcijo, za nameček pa ga ozmerjajo še z lenuhom itd. Ze pred vojno in tudi po vojni so strokovnjaki spoznali ta material za negorljiv. Napravili so poskušnjo z blatnim materialom. Za hrbot kurjača so postavili paznika, ki je gledal in priganjal tako, da se je kurjač vsled prenapornega dela in vsled vročine opotekel, obenem pa se mu je poredila kri iz ust. Delo, katero sta včasih opravljala dva kurjača, mora opravljati sedaj eden, vsled česar obstoja nevarnost, da pride do evetuelne nesreče. Pozivamo In-spekcijo dela, da se zanima za stvar, ki se dogajajo v kurilnici v Hrastniku. Higijenskih naprav v kurilnici sploh ni in smo vedno v nevarnosti, da se zastrupimo s plinom vsled napol pogorelega materiala.

Viničarji.

Iz centrale. V začetku tega meseca sta umrla dva člana Strokovne zveze viničarjev in sicer Jakob Panič, viničar v Vuzmetineh ter Škrjanec Mihael, viničar v Brebrovniku, oba od skupine Sv. Miklavž pri Ormožu. Ker je z dnem 1. julija potekel čakalni rok za izplačilo nezgodnih in posmrtninskih podpor iz ustanovljene »Vzajemne pomoči«, se je prizadetim svojem pokojnih izplačala podpora za vsakega 300 Din.

Svetinje. Dne 10. julija se je vršil sestanek tukajšnje skupine, kateri je bil dobro obiskan. Centr. tajnik tov. Rozman je govoril o nalogah, ki čakajo našo organizacijo in da se bo edino le po svoji Strokovni zvezi viničarjev mogel dvigniti naš stan. Po sestanku se je vršila revizija, katera je pokazala najlepši red v blagajni in poslovanju. Le tako naprej tovariši!

Zahvala. Podpisani viničar bi moral že pred leti plačati kazenske stroške. Ker nisem mogel plačati tedaj, se je dolžna vsota dvignila na 1.800 Din. Ker pa tudi sedaj nimam nobenega premoženja, poleg tega pa 4 otroke, in ker so oblasti vedno pritiskale name, sem bil že skrajno obupan. Končno sem se obrnil do naše »Strokovne zveze viničarjev«, katere centralni tajnik, obl. poslanec tov. Rozman, mi je pomagal s prošnjo, ki je bila takoj uslišana in se mi je cela vsota odpustila. Dolžnost, predvsem pa hvaležnost mi narekuje, da se zato uslugo organizaciji javno zahvalim. Vsem tovarišem viničarjem pa kličem:

samo v Strokovni zvezi viničarjev je naša edina rešitev. — Franc Hojnik l. r., Podgradje pri Ljutomeru.

Železničarski vestnik.

Seje osrednjega odbora. Pri zadnji seji se je sklenilo, da se vrše redne seje osrednjega odbora Prometne zveze vsak prvi torek v mesecu in vsak prvi torek po 15. v mesecu, torej dvakrat na mesec. V nujnih slučajih se bodo sklicevale izredne seje, na katere se bodo odborniki vabili pismeno. Želimo, da tudi ostali zaupniki in članstvo večkrat poseča naše seje, da boste poučeni o našem delu in da boste lažje razumeli naš pokret.

Iz intervencij. V zadnji številki »Pravice« smo tudi omenili, da se je poslalo intervencijo v zadevi 24 urne službe Delavski zbornici v Ljubljano. Delavska zbornica nas je pa obvestila s pismeno vlogo, da ni uspela in da direkcija vztraja na tej zahtevi in sicer radi redukcije za 5 milijonov dinarjev. Direkcija je bila baje prisiljena ali reducirati osobe, ali pa podaljšati delovni čas, da bi se s tem preprečilo sprejemanje novih delavcev na mesta izstopivših. Tako se je direkcija odločila, da podaljša delovni čas. Ker torej direkcija ne odneha, bo Delavska zbornica poslala pritožbo na generalno direkcijo drž. žel. v Belgradu. O uspehu bomo poročali.

Ruše. V nedeljo, dne 31. julija 1927, ob 8 zjutraj se bo vršil sestanek železničarjev v Društvenem domu pri cerkvi. Poročal bo zastopnik centralnega odbora Prometne zveze. Vsi železničarji na ta sestanek!

Kdo naj krije primanjkljaj na kreditu? Znano je že, da je direkcija odredila po nekod 24 urno službo. Do tega koraka se je odločila direkcija radi tega, ker ima primanjkljaja pet milijonov dinarjev na kreditu. Sedaj nastane vprašanje, ali so morda prizadeti krivi, ki bodo morali delati 120 ur mesečno zastoj, da je tozadeven kredit premajhen? Jasno je in nesporno, da tega niso krivi delavci in zakaj bi potem morali ti s svojim brezplačnim delom kriti ta primanjkljaj. To je velika krivica. Kako pride uprava do tega, da zahteva od svojih nižjih uslužbencev in delavcev brezplačno delo in še toliko ur? Železniška služba je že itak zelo naporna, osobe se nahaja v življenski nevarnosti in še v tem položaju mora vršiti službo 24 ur nepretrgoma, to je dan in noč. Kje je določba 8 urnega delavnika? Kako naj vrši prizadeti dan in noč službo brez vsakega toplega okrepečila? Tukaj se neha vsaka človeška in naravna pravica in kam bomo prišli, ako se bi to nadaljevalo? Zahtevamo, da se to takoj ukine in zopet uvede 12 urna služba z 24 urnim odmorom v turnusu!

Železničarji in volitve.

Nahajamo se v volivnem boju. Razni agitatorji švigajo sem in tje in obljublajo vsak po svoje železničarjem zlate gradove.

Koga bomo torej volili? Tako se gotovo danes sprašuje marsikateri železničar, posebno oni, kateri niso še opredeljeni. Takih je pa danes med železničarji zelo obilo in to ravno vsled nezadovoljnosti napram raznim socijalističnim organizacijam. Iz časopisne volivne borbe posnamemo, da razne stranke tekmujejo med seboj z izjavami, kdo je več dosegel za železničarje. Dejstvo, ki ga pa moram na vsak način prinesiti pred javnost, je, da je bila le edina Slov. ljudska stranka, odnosno njen poslanec g. Žebot vedno prva opora za železničarja, ki jim je stal na strani njihovih upravičenih zahtev in katere zahteve je potem skušal tudi uresničiti, bodisi na posameznih direkcijskih, generalni direkciji, ali pri ministru za promet. Pričakovati bi torej bilo, da bi železničarji pokazali zaupanje SLS, a godi se ravno nasprotno. Vprašamo, kaj so dosegli socijalisti? Odgovor bo povsem zelo lahek in kratak: »Nič!« Pač pa lahko zabeležimo v njih kroniko, da so ravno oni tisti, ki razbijajo žel. strokovne shode v najkritičnejšem času, na svojih lastnih pa obrekujejo vse, kar ne trobi v njihov rog. V veliki meri se imamo ravno socijalistom zahvaliti, da nimamo danes železničarji enotne žel. strokovne organizacije, ki bi lahko kot mogočna fronta stala na braniku za naše pravice. Zopet s kakimi uspehi za železničarje se ven-

ča kričeča SDS in njeno »Jutro«? Ves čas, ko je bila SDS v vladi, se njeno časopisje ni brigalo za železničarje, njeni predstavniki niso imeli besede za železničarje, pač pa se je marsikatega železničarja po krivici, na podlagi podlih denuncijacij, premestilo. Da, dosegli so se uspehi! Pa kakšni? Njihovi privrženci so kar čez noč napredovali, bili prevedeni na zakon itd., a tisti, ki jim je ta prevdba pritiskala, še danes zastoj čakajo ugodne rešitve. SDS poslanci so omalovaževali železničarsko vprašanje in niso čutili potrebe protestirati proti podaljšanju železničarske nestalnosti in proti splošnim krivicam, ki se železničarjem danes godijo. Ko je posl. Žebot v belgradskem parlamentu protestiral z znanim »Jankovičevim« prevzemnim letakom, ni bilo SDSarjev, ki bi mu potrdili in se postavili v bran za pravice železničarjev. Tudi Radičeva stranka, v Sloveniji imenovana Slov. kmetijska stranka (SKS), je bila vedno nasprotna delovnim slojem in nam je s svojo brezglavo politiko močno škodovala.

Iz vsega tega torej lahko posnamemo, da je bila SLS edina stranka, ki je dvigala svoj glas in stala na strani železničarjev v njihovem poštenem boju. Komu bomo torej dali svoj glas? — Železničar-delavec.

Marksisti in privatni nameščenci.

Zadnje čase kar dežuje med privatne nameščence vseh naziranj nov list »Privatni nameščenci«, ki vabi privatne nameščence v marksistično socialistično organizacijo »Zvezo privatnih nameščenecv Jugoslavije«. Prepričani smo, da bodo nalovili malo kalinov, kajti privatni nameščenci so ljudje, ki imajo že toliko razsodnosti, da se ne bodo dali speljati na led tistim ljudem, ki so razbili za nekaj belgrajskih in centralističnih bonbonov socialistično delavstvo v razne frakcije in ubili med delavstvom organizacijsko zavest. Tam ni prostora za privatnega nameščenca.

Opozarjamo privatne nameščence pred marksističnimi limanicami in jih vabimo v krščansko soc. »Strokovno zvezo priv. nameščenecv«. Vsa pojasnila daje gl. tajništvo JSZ na Starem trgu 2-I., Ljubljana.

Da bo jasno.

Kadar našim nasprotnikom trda prede, pišejo o razpору v SLS in njenem propadanju. Tako se od znane dr. Stanovnikove afere naprej demokrasko časopisje neprestano tolaži z nekim sporom med SLS in našimi kršč. soc. organizacijami. Mi smo do tedaj na vse to molčali, ker nimamo navade in ker ne čutimo potrebe, prerokati se z Jutrom ali Slov. Narodom radi takih in podobnih dnevnih političnih dogodkov.

Zadnjič pa je Jutro celo ustanovitev Delavske zveze za Ljubljano predložilo kot začetek neke nove organizacije kršč. socialistov proti SLS. Tu pa se nam zdi potrebno, da ne bi morda vendar le kdo nasedel Jutru, javno povedati, da nima ustanovitev Delavske zveze z dr. Stanovnikovo zadevo prav nobene zveze.

Naše delavstvo si danes snuje in si bo snovalo svoje politične organizacije, ker ga teži tisoč perečih vprašanj, ki so s politiko tesno zvezana. Delavstvo je danes treba tudi na političnem polju intenzivnega dela v obrambo njegovih interesov. Zato pa ne išče in ne bo iskalo z SLS prav nobenih, najmanj pa osebnih sporov, marveč stremi in more stremeti edino le za tem, da bi bilo v SLS in njenih organih kar najbolj močno zastopano ter bi bilo tako deležno močne opore, ki mu jo more nuditi v naših razmerah samo SLS. Zato naj Jutro kar lepo opusti svojo skrb za nas krščanske socialiste, ker že sami dobro vemo, kje je naša moč in kje ni. Tudi je taka skrb popolnoma odveč, zakaj Jutro je lahko prepričano, da bomo storili vselej ravno obratno kot si ono želi.

Ob vsaki priliki se spomnite na našo »Pravico«. Nabirajte naročnike, da bo naš list bolj razširjen. Delo naših delavskih organizacij je v veliki meri odvisno od lista »Pravice«. Čim več naročnikov in prijateljev bo »Pravica« imela, tem bolj bodo ljudje spoznavali pomen in namen naših organizacij. Z listom se krepí naša skupna moč. Zato pridno na to!

Tedenske novice.

NAROČNIKOM,

ki nam dolgujejo naročnino za junij in julij, smo priložili danes položnice. Prosim, da nam vsak poleg zaostanka nakaže naročnino vsaj še za en, oziroma dva meseca naprej. Skupno torej 15 Din. Mnogo dela in stroškov pa nam prihrani, kdor nakaže naročnino za tri meseca naprej. Naročnikom pa, ki nam dolgujejo naročnino za več kot dva meseca nazaj, smo pa poslali opomine in položnice v kuvertah. Te še prav posebno prosimo, da nam nemudoma nakažejo na opominu nakazani znesek, da jim ne bo treba lista ustaviti. Uprava.

En primer iz ameriškega gospodarskega življenja. Konec podlistka o čikaški klavnic priobčimo prihodnjic.

Brezplačna zdravniška preiskava izseljencev. Ministrstvo za socialno politiko je opozorilo mestne uprave, da so zdravniška izpričevala, ki so potrebna za izseljenca, brezplačna.

Stanovanjski zakon. O vprašanju stanovanjskega zakona se že dolgo časa mnogo govori in piše, eni navajajo razloge za ukinitve, drugi zopet za podaljšanje. Vprašanje samo je zelo težavno, ker nihče ne more presoditi posledic, ki bi nastale z dejansko ukinitvijo. Kakor znano, je ministrstvo za soc. politiko pred časom pozvalo vse prizadete, da podajo svoje mišljenja. Vendar se tudi iz vsega tega ne da razbrati, kaj bi bilo boljše. Stanovanjskega zakona samega se pa brez parlamenta ne da spremeniti in je torej vprašanje odloženo do zasedanja narodne skupščine.

Za cestarje. Dne 20. t. m. je oblastni posl. Uranjek v mariborski oblastni skupščini vložil prošnjo za drž. in okr. cestarje v celjsko-vranskem okraju, da se jim k sedanjim plačam priznajo primerne doklade.

Gradba ljubljanske carinarnice. V Ljubljani se bo zgradila v Zeleni jami, tik za železniškim tirom velika palača, kjer bo imela svoje prostore ljubljanska carinarnica.

Še eno mesto v Sloveniji. Trg Laško je postal pretekli teden mesto.

Važen opomin Vam daje mlinček v kuhinji, da kupujete kavo in nadomestke v zrnih. Potem namreč veste, kaj kuhate. Če kupite pravo žiko, jo dobite samo v zrnih. Tako se prepričate, da je žika iz rži, ki ustvarja res zdravje in moč.

Nesreča pri delu. Pri stavbi nekega poslopja v Loki pri Trzinu se je ponesrečil 64 letni zidarski delavec Jože Kristan. Pri delu se je nenadoma podrla nanj stena opeke in ga zasula. Kristan je dobil težke notranje poškodbe in so ga pripeljali v ljubljansko bolnišnico. — Pretekli tork popoldne je v gorenjskem vlakom pripeljal član rešilne postaje v Kranju v Ljubljano težko ranjenega 24-letnega delavca Walterja Franca, uslužbenega pri trgovcu Dolencu Francu v Škofji Loki. Walter je peljal z dvovprežnim vozom večjo množino stavbnega skalovja iz Škofje Loke v Kranj. Tik pred Kranjem pa mu je po nesreči padla težka skala na levo nogo in mu jo popolnoma zdrobila.

Smrtna nesreča na planinah. Pretekli teden je ponesrečil na Prisojniku dr. Kroeber, državni pravnik iz Halberstadta na Saškem. Ponesrečen je najbrže zgrešil pot, vsled česar je izgubil smer in je zašel v nepristopno skalovje, kjer mu je spodrsnilo in je strmoglavil v prepad. Rešilna ekspedicija iz Ljubljane in Mojstrane ga je našla mrtvega.

Strašna nevihta. V soboto zvečer je divjala nad višnjegorskim okrajem silna nevihta. V teku par minut je uničila izredno debela toča popolnoma poljske pridelke in polomila sadno drevje. Drevesa so se podirala in veje lomile in skozi razbita okna je metal vihar točo in veje na prestrašene prebivalce. Prizadetih je bilo 10 občin in 39 vasi. Škoda je ogromna. Tamkajšnji domačini, stari moške, trdijo, da take toče ni bilo že preko 60 let. Istotako so tudi hudo prizadeti litijski in brežiški okraj ter od Šmarji do Ljubljane.

Nesreče na tiru. V soboto zvečer je vlak povozil blizu postaje Petrovče 18-letnega Ivana Tratnika iz Liboj. Popolnoma razmesarjeno truplo so našli v nedeljo zjutraj. — V noči od nedelje na ponedeljek je med postajami Maribor in Rače povozil vlak 20 letnega hlapca Antona Korena, ki je bil takoj mrtev.

Romanje na Trsat. Vsi, ki gredo na Trsat, se obveščajo, da velja polovična vožnja od 3. do 11. avgusta in sicer za vse vlake na vseh progah v državi. Iz Ljubljane bo peljal poseben romarski vlak 6. avgusta in sicer približno ob 8. uri. Ta vlak bo pobiral udeležence na vseh postajah do Metlike. Kdor se še ni prijavil, naj se čimprej odloči in se romanju pridruži! Izkaznico za polovično vožnjo bo dobil na vlaku. Na domači postaji naj zahteva listek do Sušaka ter naj pusti vozni listek žigosati z mokrim žigom. Vozni listek naj dobro shrani, ker se bo iz Trsata peljal z romarsko izkaznico nazaj zastonj! Na Trsatu bodo vsi romarji napravili brezplačen izlet po morju. Česar ne veste, vprašajte domačega g. župnika ali kaplana, ali pa se obrnite naravnost na »Sveto vojsko« v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

Zamenjajte papirnati drobiž. Samo do 30. septembra je čas, da zamenjate papirnati drobiž za 25, 50 par in 1 dinar pri davčnih uradih. Po 30. septembru izgubi papir vso veljavo.

Smrt radi vročine. V okolici Osjeka je neki posestnik kosil na polju pšenico. Nenadoma se je zgrudil na tla in izdihnil. Pri zdravniškem pregledu se je ugotovilo, da je mož podlegel solnčari.

Za kruhom. V Hercegovini se obeta tako slaba letina, da navdajajo prebivalstvo v nekaterih krajih težke skrbi, kako se bo preživelo. Mnogi bi se radi izselili v južno Ameriko, od tam pa prihajajo zelo neugodna poročila. Delo je težko, pogosto pa ga sploh ni dobiti, plača je slaba, podnebje nezdravo. Zato so jeli odhajati ljudje trumoma v Slavonijo, Vojvodino in Srbijo, kjer upajo da dobe delo ob priliki žetve. Pretekli teden jih je odpovalo v enem dnevu iz Mostarja preko 300.

Društvo diplomiranih babic. Poročali smo že, da smo 16. t. m. obhajale jubilej dveh naših članic in sicer gospe Zofije Rupar iz Rožne doline in gospe Ivane Roje iz Zg. Šiške. Slavljenkam sta bili v znak zahvale za njihovo dolgoletno delo izročeni umetniško izdelani spominski diplomi. Gospa predsednica ju je pozdravila v imenu društva in omenila postanek društva, ki je postalo zgolj iz potrebe, da se skupno borimo proti nezakonitemu mazaštvu, zlorabi babiškega poklica in za uveljavljanje našega poklica v javnem življenju. Naša stanovska organizacija služi borbi proti zakonitim neodgovornim babicam, da tako pomaga zdravniku zmanjšati med ljudstvom število smrtnih slučajev. Nepoklicane babice nimajo potrebne izobrazbe, niti pojma o zdravniški čistoti in so tako premnogokrat krive smrti pri porodu. Zato ima društvo namen izposlovati si od merodajnih krogov našemu stanu zasluženou uvaževanje in omogočiti zabranitev mazaštva s strani nepoklicanih babic, kojih žrtev prevečkrat postane mati. Gotovo bo vsa javnost z zadovoljstvom sprejela pokret tega, lahko trdimo, najstarejšega stanu. — Zaslužnima jublantkama pa želimo še mnogo let srečnega življenja.

Krekova mladina.

Iz centrale. Redni letni občni zbor centrale se bo vršil v nedeljo 28. avgusta v Celju. Drugo sledi v okrožnici! — Centrala.

Iz centralnega tajništva. Za mesec junij še niso poslane mesečnih statistik podružnice: Vič, Sv. Jedert, Hrastnik, Ljutomer in Lesce. Ako katera podružnica nima potrebnih poslovnih tiskovin, naj se obrne na tajništvo. Podružnice, ki še niso poravnale zaostale članarine, naj to store čimprej. — Centralno tajništvo.

Kočevje. Redni letni občni zbor naše podružnice se bo vršil v nedeljo 31. t. m. ob 10 dopoldne v običajnih prostorih. Pride tudi zastopnik iz Ljubljane. Vsi tovariši iskreno vabljeni!

Jesenice. V soboto se je vršil sestanek Krekovcev. Referat je imel tov. predsednik: članstvo in voditelji. V jako lepih besedah je podal sliko, kako je, če članstvo ne sodeluje. Voditelji raznih društev in organizacij vsled prevelikega dela opuste svoje funkcije in polagoma tudi društvo. Nasprotno pa, če bi članstvo sodelovalo z vodstvom, bi voditelji veliko lažje izvrševali svoje naloge, kar bi bilo le v korist organizacije. Zato pa, če hočemo, da bodo voditelji društev in organizacij kos svoji nalogi, in da bo življenje v njih res tako kot mora biti, moramo vsi od prvega do zadnjega soli-

darno delati. Po določitvi prihodnjega sestanka, ki bo 6. avgusta v navadnih prostorih, je tov. predsednik zaključil sestanek.

Dopisi.

Jesenice. Na najskrajnejši severozahodni naši postojanki, Jesenicah, si je omislilo Kat. del. prosv. društvo srečanje, s katerega čistim dobičkom naj bi se postavil veličasten dom. Sedanji naš dom je premajhen in nam ne more pomoči k čim večjemu razmahu v vsakem oziru. Ker smo v industrijskem centru, zato je za delavske organizacije nujna potreba, da imajo svoje prostore, da je moglo njihov napredek. Zato se obračamo na vse naše prijatelje z sledečim: V prihodnjih dneh dobe vsi naročniki »Pravice« priloge, iz katerih so razvidne cene srečkam, kakor tudi glavni dobitki, ki so že razstavljeni in ki imajo lepo vrednost. Če bi kdo dobil po pomoti dvakrat, naj to oprosti ter jih pošlje nazaj v slučaju, da ne sprejme. Delavske organizacije iz Jesenic Vam kličejo: Na pomoč! Segajte po srečkah, ker s tem pomagate graditi ne samo kulturnega središča, ampak tudi spomenik svoje generacije, o kateri se bo še pozno govorilo, da je bila žilava, delovna in požrtvovalna. Kot veliko opozorilno znamenje pa naj bi bil tudi kapitalistični socialni reakciji, ki vas hoče potisniti k tlom, kakor tudi marksizmu, ki je s svojo razrednostjo ubijavec slovenstva in propagator boja razreda proti razredu. Mi pa hočemo postaviti simbol moči vsega slovenskega naroda. Zato sezite po srečkah in bodite prepričani, da boste lahko vselej računali na našo protušlugo. Kdor pa sreč ne bi mogel obdržati, se prosí, naj jih z obratno pošto vrne. — Delavska zveza, Skupina SZTD, Jesenice in Krekova mladina, podružnica Jesenice.

Zagorje ob Savi. Ljudska stavbna zadruga je dogradila prvih pet stavb, v katere se v najkrajšem času naselijo stranke. Stavbe so razmeroma po ceni in solidno zgrajene. Prihodnje leto namerava zadruga izvršiti zopet večje število družinskih hišic. S tem res socialnim delom je dobila zadruga ugled in bo uživala podporo tudi od strani občine.

Koroška Bela. Volitve v občini Koroška Bela so izpadle sledeče: SLS 184 glasov, socialisti 249, demokrati 92. Način agitacije je bil svojevrsten in obenem znači vso neorientiranost v delavskih občinah, kjer delavstvo naseda vsakovrstni demagogiji. Socialisti so naročili tudi godbo, ki bi naj poveljevala njihovo zmago. Zmaga pa se je izkazala za nepopolno. V treh letih dosedanjega vladanja v občini smo tudi videli veliko nedostatkov. Celotno delo v občini bo pokazalo zrelost večine, ki nam je dana s temi volitvami. Ker je ostalo veliko obljub v stari večini, katere smo slišali po shodih, še neizpolnjenih, nas navdaja strah, da tudi v bodoči dobi ne bo nič boljše. Se pač poznamo prav dobro!

Zabukovec. Pri nas se je mudil 5. in 6. julija načelnik ministrstva za šume in rude. Pri njem se je oglasil naš oblastni poslanec tov. Uranjek, ki je med drugim prosil tudi za zvišanje akordnih postavk v Zabukovci, dalje je interveniral radi prejemanja deputatnega premoga, za sprejem raznih brezposelnih domačinov nazaj v službo, glede davka na ročno delo in radi poprave ceste Zalec—Zabukovec. Prvi dan mu je g. načelnik vse obljubil, drugi dan — ne vemo na kak način je to prišlo — pa so bile vse prošnje odklonjene. V tej zadevi se bomo obrnili na vsa merodajna oblastva, da se te zadeve uredi, ker so za naše rudarje življenjskega pogoja.

Kakšne plače ima delavstvo v Angliji

Angleško ministrstvo za delavske zadeve je zbralo podatke o plačah in delovnem času delavcev v javnih podjetjih. V teh podjetjih je zaposlenih 473.860 delavcev. Njihova plača in njihov delovni čas je pa različen v različnih podjetjih in sicer:

V krajevnih oblasteh delajo delavci tedensko 47.3 ur in zaslužijo 5.06 funt šterlingov.

2. Plinarne (obč.) delajo delavci tedensko 48.5 ur in zaslužijo 6.04 f. šter. — Plinarne (privatne) delajo delavci tedensko 48.3 ur in zaslužijo 6.07 f. šter.

3. Elektrarne: delajo tedensko 47.3 in zaslužijo 6.46 funt šterlingov.

4. Cestne železnice in omnibusi: delajo 47.8 ur in zaslužijo 6.86 f. šter.

5. Vodovodi: delajo 47.5 in zaslužijo 5.78 funt šterlingov.

Pri plinarnah znaša število delavnih ur preko 48 ur vsled tega, ker delajo nekateri delavci po 7 dni, mesto po 6 dni. Vseeno je pa položaj angleških delavcev v vseh javnih podjetjih veliko boljši kakor pa pri nas.

(Funt šterling ima sedaj vrednost 277 Din, na kar si čitatelji lahko sami izračunajo plačo angleških delavcev v našem denarju.)

I. Rozman:

Človek v sodobnem gospodarstvu.

Če govorimo o novi družbi, novem gospodarstvu in ustroju sodobne družbe, moramo predvsem ustvariti novega človeka, ki bo zmožen voditi to novo družbo in njeno gospodarstvo v dobrobit vsega človeštva.

Današnji gospodarski sistem je krut, brezobziren, njemu je samo denar, dobiček vse. Mesto, da bi stremel za tem, da koristi družbi, jo izrablja, izkorišča, uničuje do skrajnosti. Moderni svet pozablja v svojem vrvenju to, kar je najbolj bistveno, človeka — njegovo notranjost.

Vse stremi samo za senzacijami, tehnika triumfira, vse z nekako mrzlično hitrostjo sledi velikim dogodkom. Pu-stolovstvo in koristolovstvo je skvarilo sedanji svet tako, da je sploh nesposoben začeti razmišljati vsa ta moderna zla.

Od vsega tega ima današnji gospodarski sistem največjo korist, zato se tako krčevito brani samo za korak od svojih ciljev, še manj pa, da bi katerikoli svojo napravo likvidiral v dobrobit družbe.

Marksizem kot znanstveni socializem sta v praksi nesposobna, vsled česar tudi nimata pravice do ekzistence. Pa če bi se katerikoli uveljavil, bi se družba v svojem bistvu popolnoma nič ne izpremenila. Zakaj? Ker sta današnji kapitalizem in proletarizem pogrešeno vzgojena. Kapitalizem stremi samo za čim večjimi produkti in profitom, proletarijat pa, da vse to dobi v svojo last poton diktature, ki bi čisto logično rodila nove vrste proletarijat.

Zato usmerjamo mi kršč. socialisti svoj program tako, da bi vzgojili in poglobili stanovsko samozavest ter da bi prišli potom taklo vzgojenih stanov do skupnega sodelovanja na podlagi vse-splošne vzajemnosti.

Čim zrelejši je stan, tem lažje si izvojuje svoja prava in tem več smisla ima tudi za potrebe drugih stanov. Zato: na plan, orjimo brazde našega pokreta, da iz njih vzklije rod, ki bo zmožen in voljan vse svoje dolžnosti reševati sam, ne z gostilniško kritiko ipi zabavljanjem, ampak z uma svetlim pečem.

Poedinca vzgojiti v duhu zatajevanja, samopremagovanja, uničiti sile egoizma, usmeriti njegovo pot v duhu Kristusovih načel, ljubezni, resnice in pravice. Šele tedaj bo družba zadobila novo lice in bo sposobna nadomestiti sedanji uničevalni sestav kapitalizma z novo, pravično družbo.

Razno.

Zvišanje pokojnin na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem so zvišali z veljavnostjo od 1. januarja dalje vsem državnim upokojencem pokojnine za 20 odstotkov.

Zaščita najemnikov v Italiji. Pravosodni minister je izdal naredbo, ki nalaga sodiščem, da morajo spričo prepovedi zvišanja najemnin, vse odpovedi stanovanj, ki ne temelje na zamudah v plačevanju najemnine, na moralnih razlogih, težkem kršenju najemniške pogodbe ali na dokazanem dejstvu, da potrebuje hišni posestnik stanovanje zase, preložiti na dan 30. junija 1928.

27 milijonov avtomobilov. Po najnovejši statistiki je na svetu 27.527.233 avtomobilov. Od lanskega leta je naraslo število avtomobilov za 2.074.971, torej naraste število avtomobilov vsak dan povprečno za 8424. Bencina porabi jo avtomobili na vsem svetu okoli 51 milijard litrov na leto, t. j. 140 milijonov litrov na dan. Največ avtomobilov je v Združenih državah, namreč 22 milijonov. V primeri s prebivalstvom odpade na vsakega šestega prebivalca po 1 av-

Najboljše in zato najceneje

kupite samo pri
Josipu Petelinc v Ljubljani

nočavice, rokavice, kravate, modno blago, volno, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, toaletno blago, galanterijo, nahrbtnike, razne trakove, gumbe in lišp.

Na veliko! Na malo!

Priporoča se

Ferdo Ferenz
stavbeni in galanterijski klepar
Ljubljana, Mirje št. 2.

tomobil. Na drugem mestu ranžira Anglija z 1.000.000 avtomobilov, na tretjem Francija, ki nima dosti manj avtomobilov kot Anglija, Kanada ima nad 800.000 avtomobilov, Nemčija 300.000, Avstrija 27.000, Češkoslovaška pa 23.300.

Stroj za oživiljenje. Dunajski zdravnik Eisenheimer je zgradil po 20 letnem delu stroj za oživiljenje obešenec, potopljenec, zastrupljenih s plinom, zadetih s strelo in slično. Stroj ima obliko oklepa z zračno cevjo in bo nadomestil dosedanje »umetno dihanje«, katero malokdaj zaleže. Električna, ki goni stroj, pritiska na želodec, vpostavi dihanje in krvotok. Stroj se je sijajno obnesel pri več nesrečah in samomorih. Nemčija sama je že naročila pri izumitelju 2 in pol tisoč teh aparatov.

Velika goba. Neki kmet blizu Tridenta je našel užito gobo, ki je tehtala pet kilogramov ter merila 48 cm v premeru. Tri družine so jo imele zadosti.

Kaplja potu povzročila veliko nesrečo. V neki budimpeštanski železnicarni se je pripetila te dni nenavadna nesreča. Iz kotla, v katerem tope železo, je odletel nenadoma velik pljussek raztopljenega železa ter užgal nekemu delavcu obleko. Delavec je odnesel težke opekline. Preiskava je ugotovila, da je povzročila nesrečo kaplja potu, ki je padla nekemu delavcu s čela v raztopljeno.

Skrb za zdravje.

Komur bije ponoči srce premočno, naj vzame kozarec sladkorne vode s citronovim sokom. Tudi če si umiješ prsa s mrzlo vodo, se bo srce pomirilo.

Pege na obrazu. Pege na obrazu preženeš, če jih mažeš z limonovim sokom, v katerem raztopi še prejši žličico soli. Grizlo in peklo te bo, toda potrpi, vesele bo tem večje, ko ne bo več peg.

Pereč ogenj. Če hodiš gologlav in golorok v hudi vročini, ko še ni tvoje telo navajeno visoke temperature, ti nekadoma zardi na rokah ali kje drugje koža, ki te začne peči, da ne moreš nikjer več strpeti. To je pereč ogenj. Tudi proti njemu imamo sredstvo: olje iz šentjanževih rož. Deni v steklenico do tretjine cvetja sv. Janeza rože, naliij v njo olja do grla, postavi ga štirinajst dni na sonce, precedi in maži. — Šentjanževino olje ozdravi sploh vsako opekline, prisad in otok.

Prva pomoč, če te je ugriznil pes. Rano je treba takoj drgniti s soljo, tobakovim pepelom in močnim milom, sredstva, ki so hitro pri rokah. Tudi izmivanje z urinom je priporočljivo. Najizdatnejše sredstvo je seveda, da se rana takoj izžge.

Za kratek čas.

Še vedno predolg nos. General pregleduje čete. Končno zareži nad stotnikom: — Glejte, tam v prvi vrsti je mož s tako dolgim nosom, da kazi vso fronto. Zakaj ga vendar ne postavite v drugo vrsto? — Pokorno javljam, gospod general, da mož že tjiči v drugi vrsti!

V naglici ali pa je bilo res. Mama dobi obisk. Hitro pokliče sinčka in mu reče: Janezek, lepo poljubi teto, potem pa teci, umi si roke in obraz.

To je odločnost. Prva prijateljica: »Sklenila sem, da se ne bom prej poročila, dokler ne bom stara trideset let.« — Druga prijateljica: »Jaz sem pa sklenila, da ne bom prej stara trideset let, dokler se ne poročim.«

Dvoumno. Učitelj risanja: »Vi morate naravno bolj natanko opazovati... Pogledajte se na primer v ogledalo, narišite samega sebe, potem se pa obesite na steno. Tega boste veselili in vaši domači!«

Znatj se mora. A: »Kako pa ravnaš, da ti ni treba nikoli nič vbogajme dati?« — B: »To ni nič posebnega. Jaz imam vedno pri sebi stodinarski bankovec. Če me prosijo berač vbogajme, mu ga pokažem in vprašam, če mi ga more menjati. Če pravi, da ne, rečem tudi jaz, da ne morem nič dati, ker nimam drobiža. Pri drugem beraču ravno tako vprašam, in če reče, da ga lahko menja, ga ozmer-

jam, kako da se predrzne beračiti, ko ima toliko denarja, in spravim bankovec zopet v žep.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1352 Din, za 100 lir 308 Din, za 1 dolar 36 Din, za 100 francoskih frankov 223 Din, za 100 češkoslovaških kron 168 Din, za 100 šilingov 800 Din.

ŠTAMPILJE
PEČATI
ETIKETE
SITAR & SVETEK
LJUBLJANA
Sv. Petra c. 13.

Jernej Ložar — Ljubljana

Sv. Petra cesta 20

priporoča vse vrste obleke za gospode in dečke: najcenejše, nepremočljive dežne plašče, Hubertus-plašče in pelerine iz tirolskega lodna, delavske in dr. modne sportne obleke, srajce, ovrtnike itd.

Konkurenčne cene! Postrežba točna!

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

—————

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICI: TRG TABOR ŠT. 4 BORŠNIKOV TRG ŠT. 4.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. — Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Pierre L'Ermitte:

39

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francosčine prevedel L. S.

Devojka posluša drhteča... neizrekljivo pretresena. Kot bi ne bila ničesar slišala od odgovora, zakliče, sklepajoč roki:

»Čemu ste prišli prav do sem kalit veliki mir, ki ga je vsa moja bit tako zelo potrebna...?«

»Čemu...? povedal sem pravkar!... Toda razložil sem vam to pač bolje včeraj v tistem pismu, ki ga, žal, niste hoteli sprejeti.

»V kakšnem pismu?«

»Niste zavrnila snoci pisma?«

»Nisem niti prejela niti zavrnila nikakega pisma.«

Ludovik Hughe sklene sedaj roki v znak zahvalnosti:

»Oh, kako sem srečen!... Torej ni še ničesar izgubljenega, ker niste ničesar prejeli.«

»Na katero ime ste naslovili to pismo?...«

»Odposlal sem ga vam po vodniku...«

»Pa na katero ime?...« sprašuje mladenka.

»A na kakšno me hočete, da bi ga naslovil, če ne na vaše?... Napisal sem: Gospodična Marija Durand.«

»Ne imenujem se več Marija Durand.«

»Kako?... Spremenili ste ime?...«

»Nisem spremenila imena... Vzela sem le zopet svoje...«

In ob teh besedah se devojka vzravna in zdi se, da postaja večja.

»Ne imenujete se Marija Durand?«

»To ime je blo le zato, da mi je dopuščalo služiti si svoj kruh... trdi kruh, ki sem ga pri vas tako pogosto modila s svojimi solzami. Ampak moje ime... moje edino ime... ime vsega časa in vseh mojih — je čisto drugo: imenujem se Rozalina pl. Cressy.«

Ludovik Hughe se nasloni na skalo:

»Rozalina plemenita Cressy...? S tremi besedami...?«

»Da s tremi besedami...«

»Plemeniti ste?«

»Imam to veliko čast.«

»Potem sem pa izgubljen!... Vi me ne boste nikdar marali!... Nikoli ne boste pri volji, da bi

vzeli za moža sina kožarja iz Gobelinske ulice... nikoli, da bi se imenovali gospa Ludovika Hughe!« Znoj se mu blesti na čelu... oči zro neznepokam... nekako bolešno rezanje mu krči ustnice. Rozalina ga dolgo motri... Čuti vso resnost besed, ki jih bo spregovorila. A pustiti ne more takšne ljubezni v negotovosti dvoma.

»Čujte, gospod Hughe!... Rekla sem vam že: bila sem neizmerno nesrečna pod vašo streho.«

»O, ta rečenica!«

»Izraža mojo misel...«

»Nesrečna...? Ne po moji krivdi!...«

»Ne, ne po vaši krivdi. In vas hranim v res hvaležnem spominu in...«

»In...?«

»In, če dovolite, v prijaznem čustvu.«

»Hvala!... oh, ponovite še enkrat to besedo... Rekli ste, čustvu...?«

»Dejala sem, v prijaznem čustvu.«

»Tudi moj oče vas je imel rad.«

»Toda prestala sem takšne žalitve... Doznala sem take grozne obdolžitve, da si ne morem misliti, kako bi opravičila te obdolžitve, če bi prišla k vam nazaj. Že slišim vzklikati vašo mater: 'Saj so mi bili pravili!... In kako prav je imela Melanija!...«

»Gospodična... dovolite!... To je svečana minuta!... Ne gre za mojo ubogo mater, ki je tako dostopna tujim vplivom!... Kar se tiče Melanije, ne obstoji več.«

»A zame je tako zelo obstajala!...«

»Jož... Ko bi bil vedel!... Pa tu gre za vas in zame. Verjemite mi, kadar človek sreča ljubezen na svoji poti... veliko, globoko ljubezen, mora vedno paziti nanjo, kajti v enem življenju ne gre dvakrat mimo... Nikoli ne boste ljubljani na svetu tako kot vas ljubim jaz prostak, kožar...«

»To je čisto mogoče... A vi ste bogati... zelo bogati!...«

»Vi pa plemeniti... zelo plemeniti!...«

»To sedaj nič več ne pomeni...«

»Bogastvo odslej še manj!... Bogastvo se izgubi v enem dnevu... v eni uri!... Toda prednosti rase ne zavise od položaja na borzi. Vi ste najbolj ginljiv dokaz tega. Ali se spomnite?... Jaz sem vas bil nekoliko pregledal... Se-li spominjate najinih srečanj na obrežju morja?... Ljubil sem vas tedaj nesrečno... ljubil sem vas kot sobarico... Prišel nisem semkaj po gospodično Roza-

lino pl. Cressy, ampak po nesrečno Marijo Durand...«

»Te ni več!... Druga pa ne bo mogla nikdar zopet priti v hišo v Anteuilu... nikoli več gledati teh sovražnih zidov...«

»Napravila si bova gnezdo drugje...«

»In gospa Hughe, kakor je sedela na dan mojega odhoda med Melanijo in Celestinom... Vse je bilo pripravljeno, da bi me obsodili... me kaznovali kot tatco... kot še kaj hujšega... me vrgli brez usmiljenja na ulico, potem ko bi mi vzeli čast. In morala bi poljubiti gospo Hughe ter jo nazivati 'mamo'... Ne!... Saj pač čutite... ne morem, ne bo mogla nikoli!...«

»Uboga moja mamica!... Nikar ji ne zamerite preveč... Ponavljam vam: Ali je to njena krivda? Je tako nemočna... tako razburljiva!... Ob zavest pride v položaju, na katerega ni bila pripravljena.«

»Toda medtem, da ji odpustim — kar sem že storila — in medtem, da postanem njena hčerka, je cel prepad...«

Rozalina se približa mladeniču:

»Gospod Ludovik... vse spoštovanje rahločutnosti vašega srca... cenim vaš korak... Toda res ne morem... ne morem!...«

In mu je ponudila roko...

To pot pa je bil Ludovik tisti, ki je ni prijel, te ročice, kajti rad bi jo za zmeraj... nudila se je le v slovo.

»Ali vas bom smel še obiskati?«

»Rajši ne... Čemu... Da bi si prizadela oba še enkrat bolečine!...«

»Kar mi tu odgovarjate, je zelo usodno!«

»Dobro vem... usodno je!...«

»Odrekate mi dovoljenje, da živim...«

In dvigne oči ter berači za vsaj malo usmiljenja.

Rozalina čuti, da bo omagala pred temi pogledi, ki ponižno prosijo... pred temi rokami, ki se tresejo... pred tem ubogim moškim obrazom, ki se krči tesnobe...

Tedaj stori isto kot tamkaj v Rožah; zbeži proti hotelu, raztresajoč po poti srebrne osate, ki jih je bila natrgala.

Ludovik jo vidi odhajati... postajati majhna stvarca...

In ona je že davno izginila, ko še gleda za njo... upajoč vendarle... upajoč še vedno, da se bo vrnila mogoče nazaj, predraga...

Toda Rozalina de Cressy se ni vrnila več...